

Београд мора да бира између ЕУ и несврстаних

На седници Савета безбедности у УН, сутра у Њујорку, Србија ће имати тежак задатак да не изнервира своје савезнике и најмоћније силе света са којима је успоставила добре односе док је питање Косова било "на терену права", а да их истовремено убеди да се "косовска битка" није завршила мишљењем Међународног суда правде у Хагу. Готово немогућ задатак, а стручњаци за међународно право и дипломатију већ упозоравају да је брзим подношењем своје резолуције у УН Београд ушао у критичну зону угрожавања односа са стратешким партнерима, пре свега са ЕУ.

Извор "Блица" из дипломатских кругова у Бриселу објашњава да су ствари, без обзира на компликовану дипломатску игру, једноставне.

- Брисел, односно ЕУ ће испасти неспособна пред Америком ако не успе да смири страсти и успостави дијалог између Београда и Приштине. У питању је сујета и подела улога у свету, а ЕУ је на себе преузела Балкан и његову стабилност. Предајом своје резолуције у УН, и то у тренутку када је већина у ЕУ очекивала, на основу обећања из Београда, да се наставе договори о тексту резолуције, јесте једна врста увреде која ће дуго морати да се изглађује. Београд мора да изабере да ли ће да сарађује са ЕУ или са несврстанима - каже за "Блиц" извор из Брисела.

Дакле, после прошлонедељног потеза са резолуцијом, седница Савета безбедности на којој ће се разматрати мишљење Суда у Хагу, следећа је ризична тачка за Србију и њене односе са САД и ЕУ. Како "Блиц" сазнаје у изворима блиским државном врху, у излагању министра Вука Јеремића пред СБ УН наћи ће се следеће тезе: оштар напад на тумачење по коме је Суд у Хагу дао легитимност независности Косова; инсистирање на политици "Београд неће никад признати Косово" на основу једностране одлуке о сецесији, позив земљама да не признају Косово док Генерална скупштина УН не расправља о томе. За посматраче на седници СБ УН пријавило се до сада 40 држава.

- Дошли смо на опасан терен јер је ЕУ наш дугорочни стратешки партнер, и политички и економски. Влада Србије је као један од два највиша приоритета поставила европске интеграције. Америка и ЕУ су до сада имале разумевања за покушај Србије да у своју корист, пребацивањем на правни терен, реши проблем Косова. Очекивало се да после Хага, Србија и у реторици и у деловању крене у другом правцу, прихвати мишљење суда и своје даље кораке координира са ЕУ. Зато је наступило изненађење. Бојим се да то може да остави озбиљне последице и да би дипломатија Србије морала да буде усмерена на земље ЕУ - каже за "Блиц" Александра Јоксимовић, помоћник министра спољних послова у влади Зорана Ћинђића.

Професор Факултета политичких наука Предраг Симић и бивши амбасадор у Паризу истакао је да је важно питање на које Србија мора да да јасан одговор: "да ли жели да се нађе суочена са ЕУ и да мобилише гласове света против гласова организације којој жели да приступи". "Ако не би успела, то би био један озбиљан ударац", сматра Симић. Он наглашава да "за Србију ни пораз ни победа у односима са ЕУ није оно што жели добити".

- Мислим да је за Србију најбоље да дође до компромиса у ових преосталих месец дана и до усаглашеног наступа Београда и Брисела на Генералној скупштини УН.

Заменик министра спољних послова Грчке Димитрис Друцас, који је у петак и суботу покушао да посредује између Брисела, Београда и Приштине и смири страсти које су се узбуркале након српске резолуције, истицао је "европску перспективу региона" као основу са које треба посматрати ситуацију. Након разговора са косовским премијером Хашимом Тачијем, рекао је да свака земља ЕУ има свој поглед на збивања у региону, али да је ипак најважније да се свих 27 земаља чланица ЕУ споразумело о веома важном питању да регион има јасну европску будућност.

- И то је кључна порука коју сам овде пренео, то је порука коју сам пренео и у Београду - да се мора видети будућност у оквиру ЕУ. Надамо се и верујемо да Грчка има веома важну улогу у овом процесу - рекао је Друцас.

И мада се сви слажу да је први стратешки сарадник Србије Европска унија и да све проблеме треба решавати пре свега у сарадњи са Бриселом, не треба заборавити ни

партнерство Америке, која је у случају Косова, у првим редовима на супротној страни. Косовски проблем неће још дуго остати горућа тема, а добри односи са САД су од кључног интереса за Србију, сматрају добри познаваоци међународне политике. Преко Америке успоставили смо до сада добре односе са Турском која је одиграла и још игра конструктивну улогу у односима Србије и БиХ, али је и један од гараната стабилности у Санџаку. Без добрих односа са САД, Холандија пролетос не би пристала на ратификацију ССП са Србијом, на пример.

Александар Милорадовић, председник СИЕПА (Агенције за промоцију страних улагања), упозорава за "Блиц" да су првих десет највећих инвеститора у Србију земље Европске уније и даје Србија природно оријентисана ка Европи као главном тржишту за сарадњу.

- Било би јако лоше да се пут у ЕУ успорава због политичких разлога и вековних питања, јер страни инвеститори највише посматрају стабилност и предвидивост тржишта на коме улажу, а то гарантују евроатлантске интеграције. Ниједна мала земља не може себи да приушти луксуз да због политике квари економске односе - каже Милорадовић за "Блиц".

У погледу политичких савезника, у дипломатији се обично прави разлика између подршке земаља које имају своје унутрашњополитичке интересе да то раде и оних које имају стратешке и економске интересе. Од тога зависи често и "цена подршке". Као поуздани политички ослоњци Србије до сада су се најбоље показале земље из нашег суседства, пре свега Грчка, Италија и Аустрија које несебично заговарају европске интеграције Србије, покрећу иницијативе у Бриселу, а првенствени циљ им је стабилност у региону у коме послују и заштита већ постојећих инвестиција.

Јеремић и Хисени лобирали код истих земаља истовремено

Током свог прошлонедељног боравка у Њујорку, након предаје српске резолуције у УН, српски шеф дипломатије имао је око 50 билатералних сусрета са амбасадорима земаља које нису признале Косово и које су сад под жестокиим притиском Америке да то коначно ураде. Исте амбасадоре обишао је готово у исто време и косовски министар спољних послова Скендер Хисени, али је он то радио у пратњи званичника САД и других земаља које признају Косово. Хисени је након овог рекао да очекује 36 нових признања, што је број за 20 мањи у односу на оно што су најављивали председник Косова Фатмир Сејдију и државна секретарка САД Хилари Клинтон.

Иначе, управо је Бил Клинтон непосредно пре самита Афричке уније обишао тај континент на коме већина земаља није признала Косово. Како тврде добро обавештени дипломатски извори у Њујорку, тема Клинтонове афричке турнеје било је лобирање за независност Косова.

Тамара Спаић

(Блиц)